

STYRKET PÆDAGOGIS K LÆREPLAN

Dagtilbudsområdet

BRØNDERSLEV
KOMMUNE

Fagforvaltningen Børn & Kultur
Skole- og dagtilbudsområdet
April 2022

Indhold

Indhold	2
Hvem er vi?	4
Læreplansblomsten	5
KVALid	6
Børnesyn	7
Dannelse og børneperspektiv	8
Leg	8
Læring	9
Børnefællesskaber	9
Pædagogisk læringsmiljø, herunder arbejdet med fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljøer	10
Forældresamarbejde	10
Børn i udsatte positioner	11
Sammenhænge, herunder inddragelse af lokalsamfundet	11
De seks læreplanstemaer	12
Evalueringskultur	12
Alsidig personlig udvikling	12
Social udvikling	13
Kommunikation og sprog	13
Krop, sanser og bevægelse	13
Natur, udeliv og science	14
Kultur, æstetik og fællesskab	14

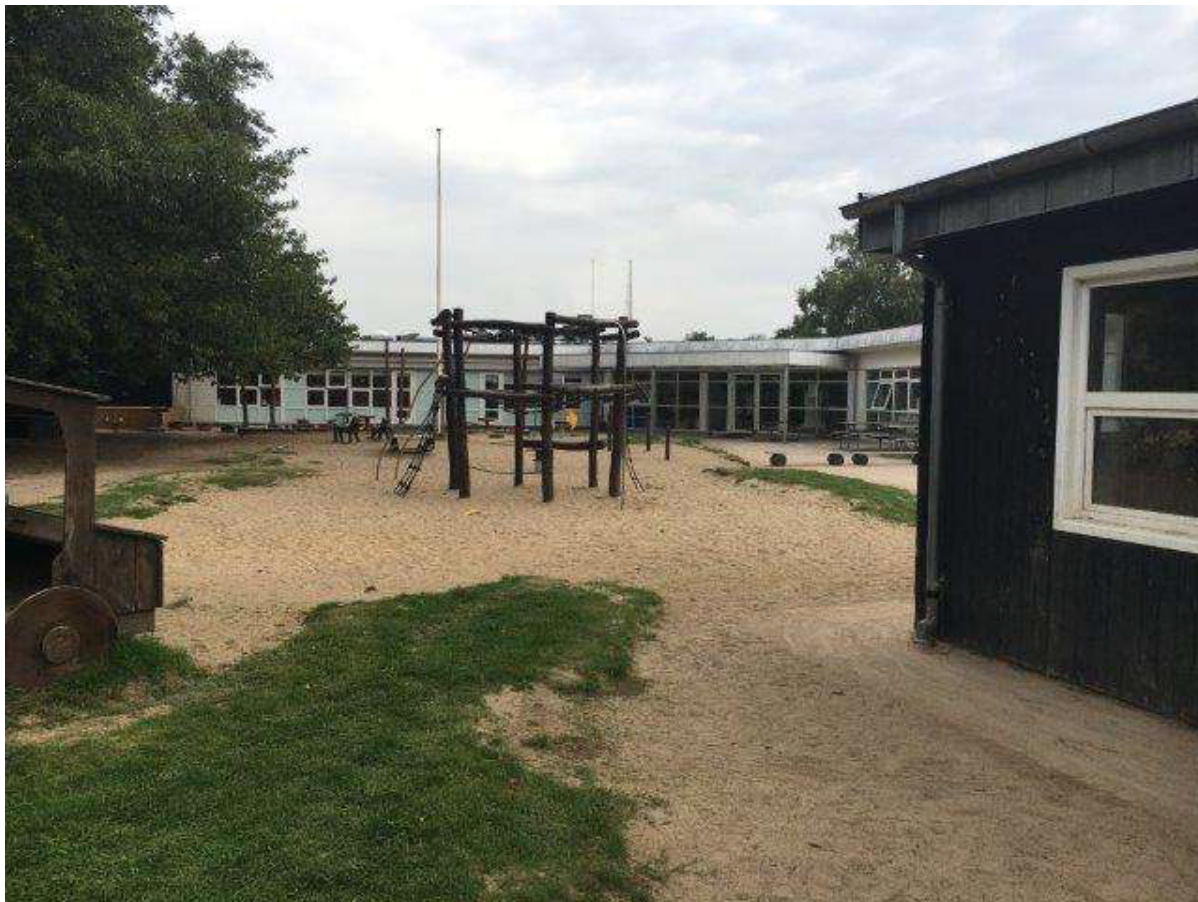
Hvem er vi?

Børnehuset Fasanen, Fasanvej 22, 9700 Brønderslev. Børnehuset er en integreret institution med en kapacitet på 20 børn i vuggestuen, samt 68 i børnehaven.

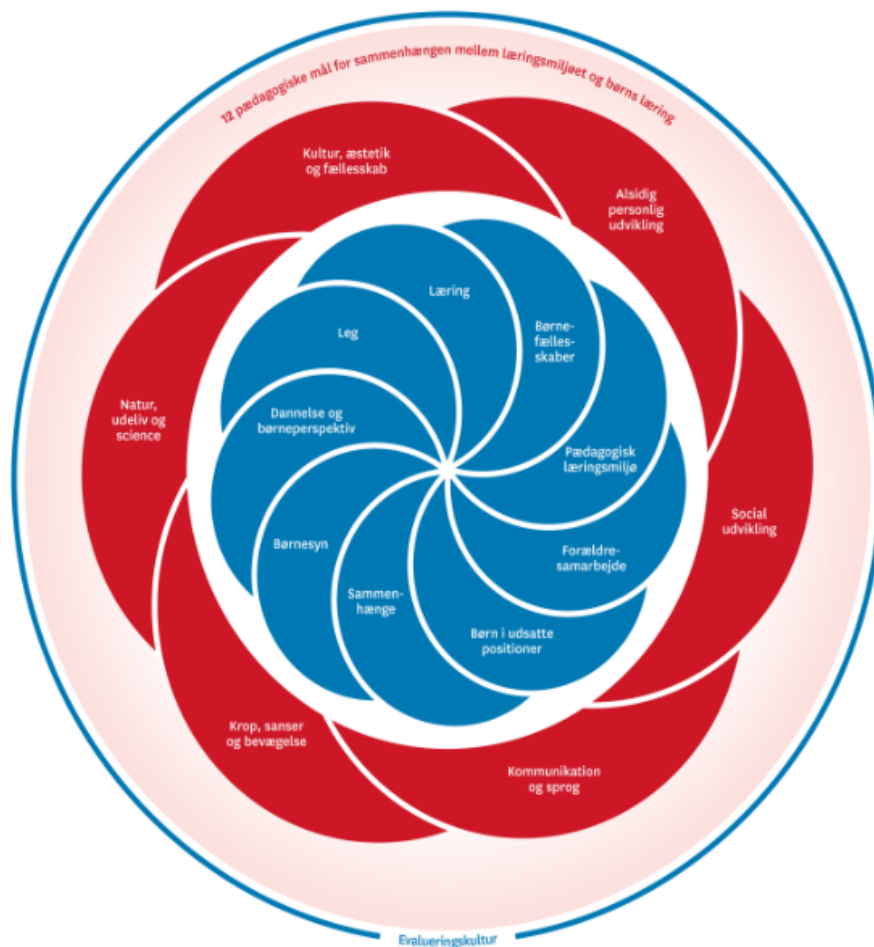
Børnehuset er beliggende på Fasanvej 22 i Brønderslev midtby. Her er kort afstand til banegård, park, grønne områder og bylivet.

I 2010 blev børnehuset bygget om, og udvidet til cirka det dobbelte antal børn. I januar 2017 blev Fasanen til en integreret institution, og åbnede vuggestueafdelingen.

Pædagogiske plan er et koncept som første gang så dagens lys i 2015. Kort herefter blev de pædagogiske læreplaner koblet på, og pædagogisk plan blev det arbejdsredskab som danner grundlag for vores daglige pædagogiske praksis. Fasanens første pædagogiske plan blev offentliggjort i 2015.

Læreplansblomsten

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et dynamisk dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde. Seneste opdaterede version af læreplanen lægges på institutionens hjemmeside hvert andet år, men kan rekvireres ved kontakt til dagtilbudsleder/daglejerpædagog. I løbet af de to år, er læreplanen et arbejdsredskab for dagtilbuddet hvor planen gennemgår løbende evaluering og justering. Det fremgår af den pædagogiske plan, hvordan der hele dagen arbejdes med at etablere inkluderende læringsmiljøer og børnefællesskaber, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børn de bedste muligheder for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag, der består af en række centrale elementer der er kendetegnende for den forståelse og tilgang hvormed der arbejder med børns udvikling, dannelse, læring og trivsel. Centralt i dette er Brønderslev Kommunes Børnesyn, hvorfor dette præsenteres indledningsvist.

De pædagogiske læringsmiljøer beskrevet i denne pædagogiske plan er tilrettelagt, så de inddrager hensynet til børns perspektiver og deltagelse, til børnefællesskabet og til den aktuelle børnegrupes sammensætning og forudsætninger.

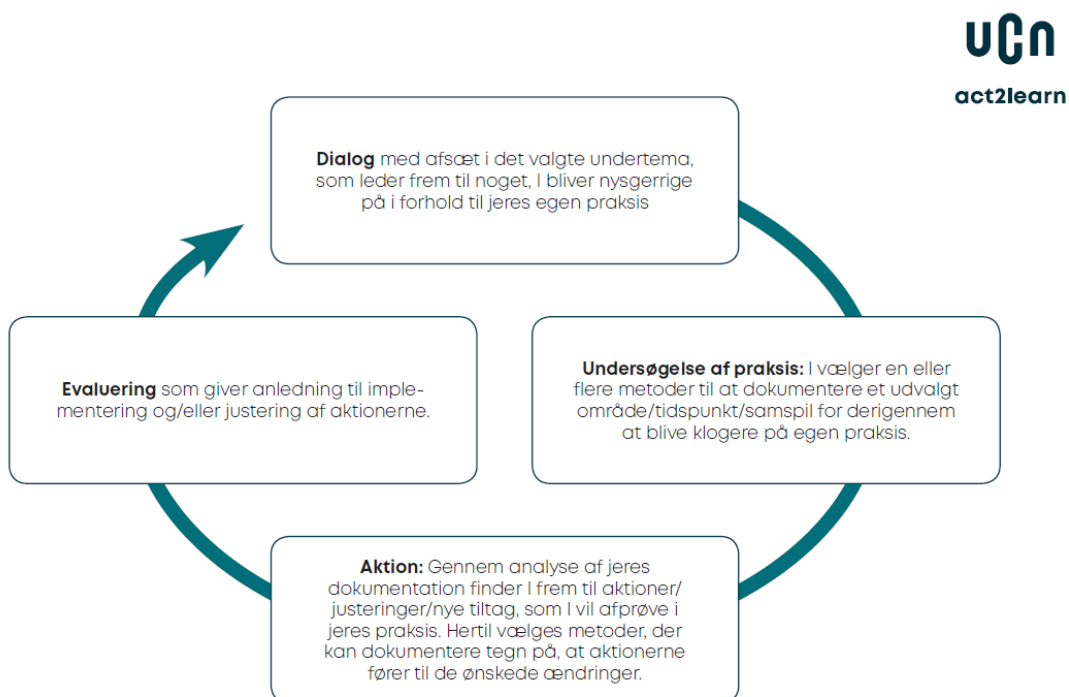
KVALid

KVALid står for Kvalitet i dagtilbud og er et dialogbaseret værktøj til systematisk selvevaluering, der arbejdes med på hele dagtilbudsområdet. Arbejdet har været i gang siden efteråret 2020.

Gennem aktionslæring og med afsæt i kvalitetskriterierne i KVALid, undersøger, udforsker og evaluerer vi løbende vores pædagogiske praksis.

Med KVALid arbejdes der med rammerne omkring barnet – altså læringsmiljøet. Her kigges både på struktur, proces, børneperspektiv og læreplanen, i tråd med Børnesynet.

Når der arbejdes med KVALid er det i en aktionslæringstilgang. Nedenstående model viser et loop i aktionslæringstilgangen.

B Ø R N E S Y N

BØRNESYN

Det enkelte barn er ligeværdigt, unikt og indeholder masser af ressourcer og udviklingspotentialer. Barnet udvikler sig og lærer gennem relationer til andre – såvel børn som voksne i et forpligtende fællesskab.

Barnet skal forstås ud fra de sammenhænge, det indgår i og ud fra de betingelser det har for at handle. Barnets adfærd kan derfor ikke ses løsrevet fra de voksnes praksis og slet ikke løsrevet fra de rammer og regler de voksne sætter op for børnenes liv med hinanden.

- For at forstå barnet, skal vi voksne undersøge barnets baggrund og hverdag
- Barnet er aldrig et problem, men det kan være en del af en problematik – og så har vi som voksne ansvaret.
- Barnets trivsel og udvikling påvirkes af hvilken tilgang og sprog, vi voksne anvender i kontakten med barnet

SOM FAGPROFESSIONEL I BRØNDERSLEV KOMMUNE BETYDER DET:

- At du er bevidst om, at den måde du forstår barnet på og det sprog du bruger, har afgørende betydning for barnets udvikling og muligheder.
- At du tager ansvar for at finde ud af hvad det er der i omgivelserne står i vejen for barnet, hvis barnet ikke lykkes ift. de krav og forventninger vi stiller i dagplejen, daginstitutionen og i skolen.
- At du aldrig beskriver et barn negativt - for så er det umuligt at forandre sig som barn
- At du kan tænke ud fra flere perspektiver, fordi virkeligheden altid kan se anderledes ud og kan ændres. Derfor benytter du flere forskellige tilgange for at barnet skal lykkes.
- At du er bevidst om at et fællesskab ikke udvikles ved at fokusere på individer – men snarere omvendt: Fællesskabet er rammen for individets dannelse og udvikling
- At du er bevidst om, at forældres holdninger og deltagelse i børnenes liv, har betydning for børnenes fællesskaber

På dagtilbudsområdet i Brønderslev Kommune arbejder vi ud fra et fælles Børnesyn. Dette danner grundlag for vores pædagogiske praksis. Børnesynet har en betydning for den

måde, vi møder børnene på. Vi ser børn som kompetente aktører, der har brug for omsorg, udfordringer og positive forventninger. Sproget skaber virkeligheden og vi arbejder derfor bevidst med narrativer. Vores dagtilbud skal danne rammen for det gode børneliv, og vi arbejder ud fra en erkendelse af, at alle børn har brug for at være en del af et fællesskab, hvor de føler sig set, hørt og forstået. Vi ser børnenes initiativer og perspektiver som noget centralt i forhold til at udvikle selvværd og gå-på-mod. Børnene skal opleve glæde ved at lære, hvorfor vi har ansvar for at have fokus på dette igennem hele vores dag. Med KVALid har vi fokus på at opkvalificere læringsmiljøerne omkring børn, da barnets forudsætninger skal forstås ud fra de rammer, som barnet indgår i - og de muligheder de har for at handle.

I Brønderslev Kommune betyder det at...

I det daglige arbejde har vi hele tiden fokus på at agere ud fra Børnesynets intentioner. To gange årligt afholdes en fælles intro-dag for nye medarbejdere på skole- og dagtilbudsområdet, hvor der introduceres til Børnesynet, den systemiske tilgang, den sammenhængende børnepolitik og arbejdet med udvikling i fællesskaber. Børnesynet er vedhæftet stillingsopslag, når vi søger nye medarbejdere på dagtilbudsområdet. Dette sikrer et indblik i vores tilgang helt fra starten af ansættelsesforholdet.

Dannelse og børneperspektiv

Børn skal opleve at have indflydelse på deres hverdag og inviteres til aktiv deltagelse i egen læring. Dannelsesprocessen sker hele dagen, da der opstår mange daglige situationer, hvor barnet skal agere i samarbejde med andre. Det er i denne proces vi skaber forudsætninger for, at barnet oplever at være medskabende af egen læring. Det er ligeledes i denne proces, at børnene kan lære, at verden er større end dem selv, og at det er en fælles opgave at passe på hinanden og på fællesskabet.

I Brønderslev Kommune betyder det at...

Børnene i dagtilbud skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og for at styrke den demokratiske forståelse. Gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer inviteres barnet til at være aktivt deltagende og have reel indflydelse på dagligdagen og aktiviteterne i institutionen. De voksne støtter børnene i at forholde sig prøvende og nysgerrigt til verden omkring sig, så de oplever at være en del af et demokratisk og mangfoldigt fællesskab.

Leg

Legen har værdi i sig selv og er grundlæggende for børnenes sociale og personlige læring, trivsel og udvikling. Derfor udgør legen et særdeles vigtigt element i vores forståelse af den måde, hvorpå børn tilegner sig livserfaringer. Børns nysgerrige og eksperimenterende tilgang til verden og legen skal imødekommes og prioriteres i det daglige arbejde. Vi ser den frie og spontane leg som en vigtig del af barnets hverdag - her har barnet mulighed for at udvikle selvbestemmelse og indflydelse sammen med andre. Legen skal ske på børnenes præmisser, men kan rammesættes af de voksne, så den udvikles og nuanceres i samarbejdet.

I Brønderslev Kommune betyder det at...

Vi voksne går foran, ved siden af og bagved børnene i både voksen- og børneinitieret leg. Vi arbejder ud fra ICDP, som understøtter samspillet og hvor den voksne har ansvaret for relationen. Vi arbejder med at inddele læringsrummene med plads til mindre grupper, både indendørs og udendørs.

Læring

Børns læring i dagtilbud skal forstås bredt og handler om at understøtte børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling. Det indebærer bl.a. at stimulere børnenes nysgerrighed, gåpåmod, selvværd, sprog og motorik, hvilket sker gennem fx leg, relationer og udforskning. Børns læring tænkes ind i den daglige praksis på tværs af strukturer. Vi har fokus på at skabe læringsmiljøer, der sikrer deltagelsesmuligheder for alle og at processer er meningsskabende og motiverende for børnene. Trygge relationer i fællesskabet har stor betydning for børnenes læringslyst, da det er i samarbejde med andre, at læring og udvikling kan finde sted. Børns læring finder sted i både børne- og vokseninitierede aktiviteter, leg og rutinesituationer, og et stærkt pædagogisk læringsmiljø har derfor fokus på kvaliteten i alle typer af situationer gennem hele dagen.

I Brønderslev Kommune betyder det at...

Vi har fokus på at tilrettelægge læringsmiljøer med udgangspunkt i muligheden for udforskning og udfoldelse af læringsituationer, der understøtter barnets udvikling. Vi har fokus på at balancere fordelingen af børne- og vokseninitierede aktiviteter i løbet af hele dagen og hver dag, så mulighed gives for at læring kan opstå planlagt og spontant. Vi har fokus på at hjælpe børnene med at komme fra idé til handling, med fælles planlægning og sammen finde løsningsmuligheder. Vi har fokus på børnenes nærmeste udviklingszone, således, at der stilles krav og aktiviteter, som børnene har mulighed for at lykkes med og som børnene samtidig lærer af og udvikles gennem.

Børnefællesskaber

Dagtilbuddet skal skabe rum for, at børn kan etablere venskaber og fællesskaber på tværs af alder, køn og kultur. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så der er en balance mellem initiativer fra det enkelte barn og hensyn til fællesskabet.

Vi arbejder med inkluderende børnefællesskaber, hvor vi møder barnets behov og viser det, at der er plads til alle i vores fællesskab. Et trygt børnefællesskab er fundamentet for børns sociale liv og trivsel og det er her børn udvikler vigtige kompetencer som engagement og samarbejde med andre børn. Børn lærer her at have indflydelse på eget liv og bidrage til fællesskabet.

Børn indgår hver dag i forskellige meningsfulde fællesskaber, der er motiverende for deres trivsel og læring. Det er både forældre og personale der er ansvarlige for at skabe et inkluderende miljø i institutionen, som alle kan indgå i.

I Brønderslev Kommune betyder det at...

Vi har fokus på at tilgodese hele børnegruppens behov og interesser og skabe et inkluderende læringsmiljø, hvor der tages udgangspunkt i den aktuelle børnegruppens forskellige behov, aktivitetsniveau og interesser. Vi er opmærksomme på at være lyttende og indgå i dialog med børnene, samt være opmærksomme på børnenes nonverbale sprog og agere herefter. Vi har fokus på at få alle med og skabe fælles opmærksomhed og støtte

alle børn i at have muligheden for at være en del af både vokseninitierede aktiviteter og børnenes egne lege.

Pædagogisk læringsmiljø, herunder arbejdet med fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljøer

Tilrettelæggelsen af det pædagogiske læringsmiljø skal ske ud fra hensyn til børnenes perspektiver og deres forskellige forudsætninger samt børnefællesskabet og børnegruppens sammensætning. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges gennem hele dagen. Det betyder, at det pædagogiske personale arbejder bevidst med både leg, spontane og planlagte aktiviteter og rutiner, så børnenes trivsel og læring er i fokus i alle situationer.

Udgangspunktet for børns læring er et trygt og inspirerende pædagogisk læringsmiljø. Læringsmiljøer, både ude og inde, skal understøtte de værdier den pædagogiske praksis bygger på, den faglige tilgang til den aktuelle børnegruppe samt den kvalitet vi gerne vil opnå.

Børnemiljøer skal forstås bredt og dækker over det samlede fysiske, psykiske og æstetiske miljø.

I Brønderslev Kommune betyder det at...

Vi arbejder med læring hele dagen, hver dag, hvilket er afspejlet i kvaliteten i de rutineprægede situationer og i vores indretning af de fysiske læringsmiljøer, både ude og inde. I indretningen af læringsmiljøer inddrager vi børnenes perspektiver og den aktuelle børnegruppes behov og arbejder bevidst med mulighederne for læring. Via blandt andet Børnesynet og KVALid justerer vi løbende læringsmiljøerne *omkring* det enkelte barn og børnegruppen.

Forældresamarbejde

Samarbejdskultur er et fælles ansvar mellem institutionen og hjemmet som understøtter det pædagogiske arbejde. Dette gør vi ved at inddrage forældrenes viden og personalets faglighed om børns læring, trivsel, udvikling og dannelse og centrere samarbejdet om dette.

Det kan også involvere, at personalet informerer forældrene om det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet, og at det pædagogiske personale vejleder forældrene efter behov og understøtter barnets læring i familien. Samarbejdet skal være baseret på tillid, tilpasses den enkelte families behov og have fokus på at få talt om de gensidige forventninger til hinanden.

I Brønderslev Kommune betyder det at...

Vi har fokus på at anse alle forældre som værdifulde samarbejdspartnere, hvor tillid skabes ved at forældrenes værdier, kultur og synspunkter respekteres, og der tages initiativ til kontakt og dialog med gensidig udveksling af informationer. Vi har fokus på regelmæssigt at afholde møder med forældre og arrangementer, hvor indholdet blandt andet er præget af hvad forældrene er optagede af. Vi har fokus på at have en systematik for hvordan nye forældre bydes velkommen og sikres den rette information før, under og efter opstart. Vi anvender kommunikationsplatformen Aula, der er med til at styrke samarbejdet mellem forældre og institution og giver forældrene mulighed for at følge med i hverdagen og den pædagogiske praksis i institutionen.

Børn i udsatte positioner

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det understøtter læring, udvikling, trivsel og dannelse hos børn i udsatte positioner. Med børn i udsatte positioner menes der bl.a. børn med svag socioøkonomisk baggrund og med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, men udsathed er et dynamisk fænomen, og alle børn kan, i perioder, opleve at stå uden for børnefællesskabet i løbet af deres tid i dagtilbud. Børn i udsatte positioner har i særlig grad brug for at blive mødt med positive forventninger og opleve, at de er en betydningsfuld del af fællesskabet. De skal udfordres og opleve mestring i voksen- og børneinitierede lege og aktiviteter. Kvaliteten af samspillet mellem barnet og det pædagogiske personale samt den generelle kvalitet i dagtilbuddet har særlig stor betydning for børn i udsatte positioner.

Alle børn er unikke og har forskellige forudsætninger. Derfor tilrettelægger vi den pædagogiske praksis således, at alle har lige deltagelsesmuligheder i betydningsfulde fællesskaber. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom deres forældre er tilsvarende betydningsfulde i forældrefællesskabet.

I Brønderslev Kommune betyder det at vi...

Vi har fokus på etableringen af stærke læringsmiljøer for alle børn og tilbyder læringsmiljøer der bedst muligt tilgodeser det enkelte barns behov. Heri indgår en hensigt om at fordele børn i udsatte positioner fx børn med sproglige og/eller sociale vanskeligheder, i de institutioner der kan imødekomme disse vanskeligheder. Derfor har vi oprettet såkaldte *pluspladser* i udvalgte institutioner.

Sammenhænge, herunder inddragelse af lokalsamfundet

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så børnene oplever sammenhæng i overgangene. At understøtte og skabe en tryk sammenhæng på tværs sker i et tæt samarbejde mellem forældre, dagtilbud, skole og SFO/fritidshjem. Det sidste år i dagtilbud bliver det pædagogiske læringsmiljø tilrettelagt med skoleforberedende aktiviteter. Det handler bl.a. om, at børnenes nysgerrighed stimuleres, og at børnene støttes i fx at fordybe sig og være vedholdende. Dagtilbuddets arbejde med børnenes trivsel og deltagelse i børnefællesskaber og evner til at danne relationer er desuden en vigtig del af de skoleforberedende aktiviteter.

De vigtige overgange i børns liv, har stor betydning for deres trivsel og arbejdet med at forberede børn på denne overgang er en stor del af deres institutionsliv. Arbejdet understøtter børns lyst til at lære og giver dem mod på nye oplevelser.

Samarbejdet med lokalsamfundet kan indebære forløb med biblioteker, idrætsforeninger, museer, plejehjem, erhvervsliv mfl. Det er det pædagogiske personale der sikrer, at eventuelle samarbejder, foregår indenfor den pædagogiske ramme, samt at de altid har børns trivsel, læring, dannelse og udvikling for øje.

I Brønderslev Kommune betyder det at...

Den sidste tid i nuværende dagtilbud skal der arbejdes med at skabe sammenhæng til kommende dagtilbud for at sikre den gode overgang i overensstemmelse med "Formålsbeskrivelsen og handleplan for den gode overgang". Vi laver overgangsbeskrivelser i Hjernen&Hjertet.

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i de seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring. Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer. De seks læreplanstemaer skal ses i sammenhæng og samspil med hinanden og forekommer i praksis ikke som adskilte temaer. Der kan hentes inspiration i KVALid materialet.

Vi arbejder ud fra en bred læringsforståelse, som særligt er kendetegnet ved nærværende voksne, som har opmærksomhed på børnenes behov og initiativer. Vi arbejder med mindre læringsmiljøer, hvor vi skaber muligheder og tilbud til børnene, som støtter deres trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Integrerede institutioner skal udarbejde to planer – én for vuggestuen og én for børnehaven.

Et vigtigt aspekt i dette arbejde er evaluering, hvorfor dette præsenteres først herunder.

Institutionerne kan finde inspiration til arbejdet her:

[Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold | emu danmarks læringsportal](#)

Evalueringskultur

I Brønderslev Kommunes dagtilbud forholder vi os løbende til vores pædagogiske praksis. Evaluerende pædagogisk praksis handler om løbende og systematisk at evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø, børnegruppens og det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. En systematisk evaluerende pædagogisk praksis og dokumentation heraf, styrker kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø og sikrer, at det hele tiden er justeret og tilpasset den aktuelle børnegruppens behov.

Hos os betyder det at vi...

I vuggestuen arbejder vi med sprogtrappen, hvor der også er et element af evaluering.

Derudover arbejder vi med KVALid. Her har det seneste tema været Brønderslev kommunes redigerede/nye børnesyn

I vuggestuen har vi også benyttet SMTTEmodeller over læringsrum, ligesom vi evaluerer mundtligt på stuemøderne.

I vuggestuen benytter vi os af digital dokumentation – dvs livestreaming, billedcollager på Aula, samt film af forskellige pædagogiske aktiviteter med ledsagende tekst.

Vi har herunder beskrevet fasanens praksis med retvisende eksempler.

Vi har taget udgangspunkt i barnets, forældrenes og personalets perspektiver.

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hos os betyder det at vi...

Barnets perspektiv i en puttesituation:

"Jeg er lige blevet færdig med at spise. Jeg sidder på gulvet og leger stille og roligt. Når jeg har leget lidt, kommer der en voksen som smilende siger: "kom nu blev det din tur til at få en tør ble på". Vi følges ud til toilettet. På det lille toilet sidder en af mine venner og tisser. Vi taler om det der sker ude på toilettet og der er en hyggelig stemning. Når nu jeg bliver nysgerrig på toilettet får jeg lov til at prøve at sidde der selv. Det er jeg ikke helt klar til endnu men jeg synes det er spændende at min ven sidder på toilettet. Nu har jeg fået en tør ble på. Den voksne tager mig i hånden og vi følges af ud til barnevognsrummet. Den voksne smiler til mig og spørger om jeg er klar til at kravle op ad stigen og op i min barnevogn. Jeg føler mig stolt når jeg får lov til selv at prøve at kravle op og den voksne ser stolt på mig og fortæller mig hvor dygtig jeg er, det bliver jeg glad for. Når jeg er kommet op i vognen, får jeg selen på og ligger mig ned på puden. Den voksne giver mig min sut, smiler til mig og siger at jeg skal sove godt, jeg bliver glad og lægger mig trygt til at sove. Nogle dage bliver jeg også ked af det men så bliver den voksne hos mig, vugger min vogn, nogle gange synger hun en sang så jeg falder til ro.

Forældre og kultur.

Når jeg kommer ind i vuggestuen, ser jeg børn af alle kulturer. Jeg ser personale som ikke er bange for at italesætte forskelle og ligheder mellem børnene i gruppen, eks. Ali har brune øjne, Niels har blå øjne. Jeg er stor, du er lille. Jeg møder også nysgerrige voksne, som gerne vil vide mere om mig om min kultur, så de kan give det videre til børnegruppen, gennem eks. sange på forskellige sprog.

Der leges på kryds og tværs i gruppen og alle børn bliver set, hørt og anerkendt.

Et personaleperspektiv i spisesituationen:

Det er blevet tid til at spise. I dag skal vi have rugbrød. Vi har en klar aftale om, hvem der starter frokostritualet. Min kollega starter med at tælle til tre og alle vi andre børn som voksne følger trop. Vi synger vores madsang og herefter tæller vi til tolv, børnene er superdygtige og vi roser dem, med ord og smil. Vi går i gang med at spise. På bordet stilles de smurte madder og de mindste børn peger på den mad de har lyst til at spise, hvorefter vi italesætter, " Du vil gerne have kødpølse, Søren", de ældste bruger ord. Under

spisningen taler vi om de ting vi har oplevet om formiddagen og vi følger initiativ i forhold til, hvad børnene giver udtryk for at ville fortælle. Vi gentager og spørger nysgerrigt ind.

Social udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hos os betyder det at vi...

Læringsmiljø ud fra et personaleperspektiv

Der arbejdes i Fasanen målrettet på at skabe de bedste fysiske og psykiske rammer for læringsmiljøer for børnene. Mine kollegaer og jeg deler derfor børnene om formiddagen, det gøres på tværs af alder, køn og kulturel baggrund.

I dag i de små grupper skal jeg sammen med min gruppe, tegne børnene på et stort stykke papir. Vi skal snakke om at nogen er store, nogen små. Ud fra børnenes oplevelse af dette skal vi snakke om at nogen er voksne, nogen er børn. -nogen er store, nogen små. - nogens øjne brune, andres blå.

Et forældreperspektiv i afleveringssituationen:

Det er tidlig morgen, der er stadig mørkt. Jeg ankommer til vuggestuen med Knud, han er træt. Jeg hjælper ham af sit tøj og går ind på stuen. Her bliver jeg mødt af en voksen der sidder ved morgenbordet og 3 børn. På gulvet sidder en af de andre voksne og læser bøger for en lille gruppe børn der er færdige med at spise. Jeg synes det er rart at der er en rolig stemning og den voksne smiler og siger "godmorgen, Knud". Hun spørger også om Knud har sovet godt, og gør mig tryk ved at aflevere mit barn, til en pædagog med både et åbent smil og muligheden for at aflevere Knud på hendes skød, hvis det er Knuds behov idag.

Trøst, fra et barneperspektiv

Jeg er ved at blive afleveret indenfor på den lille stue af min mor. Der sidder mine venner og spiser morgenmad ved bordet sammen med den voksne. Der er en rolig og hyggelig stemning. Da mor siger farvel vil jeg ikke have at hun går og jeg bliver ked af det. Jeg kan mærke på min mor at hun også bliver ked af det og jeg græder endnu mere. Den voksne kommer over og siger at hun kan høre at jeg bliver ked af det og at hun godt kan forstå at jeg savner mor, men at mor kommer senere og henter mig. Mor siger at hun skal på arbejde og jeg kommer på skødet af den voksne. Jeg er stadig ked af det og den voksne siger med en tryk stemme og en medfølelse ansigtsmimik at det er ok at være ked af det imens hun holder mig tæt ind til sig i favnen. Det hjælper mig og efter lidt tid er jeg klar til at spise med mine venner.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hos os betyder det at vi...

Sproglig understøttelse ud fra personaleperspektiv

Mette er lige begyndt at rejse sig op ved bl.a. legekøkkenet. Troels kommer løbende meget hurtigt forbi og Mette falder. Jeg tager Mette på skødet, mens jeg siger "Uha, Troels. Der løb du godt nok hurtigt. Du løb så hurtigt forbi Mette at hun væltede og blev ked af det."

Jeg siger til Mette, "Troels løb godt nok hurtigt, jeg tror du blev rigtig forskrækket, da du væltede. Er du OK igen" Jeg bestræber mig på, i alle situationer at sætte ord på følelser, handlinger og initiativer.

Samling ud fra et barneperspektiv:

Vi kommer ind på stuen og jeg ved at jeg skal sætte mig på puden, vi skal nemlig have samling som vi altid har når vi kommer ind fra legepladsen. Mine venner kommer lidt efter lidt og nu er det blevet tid til at vi skal synge vores goddag sang. Vi synger alle glade med og jeg glæder mig til at det bliver mit navn der skal synges. Jeg kender de sange vi synger og dag for dag bliver jeg bedre og bedre til at synge med. Når vi har sunget, læser vi en bog. Bogen kender jeg, og jeg og mine venner snakker med om det der sker i bogen. Den voksne gentager rigtig meget af det jeg siger, og hjælper mig med at få de andre til at forstå hvad jeg siger. Nu er det blevet tid til farvelsangen. Vi synger alle med og ved at der bagefter er tid til middagsmad.

Kommunikation og sprog ud fra forældreperspektiv

Det er skønt at personalet i vuggestuen er gode til at fortælle om dagen og til at ligge ting på AULA. Det gør at jeg kan tale med mit barn om dagen, efter vi kommer hjem fra vuggestuen. Jeg kan både se hvad de har lavet, men også hvilke børn de har leget med. Det giver et godt indblik i mit barns hverdag, men også en tryghed i, at jeg kan se at de indgår i forskellige fællesskaber.

Det giver også et fælles sprog, at børnene får sangarket som de bruger til samling, med hjem når der kommer et nyt. Det giver både et indblik i hvilke temaer der er pt i vuggestuen, men også noget gentagelse og genkendelighed, når vi bruger det til vores godnat-ritual herhjemme.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hos os betyder det at vi...

Sanser fra et personaleperspektiv:

Min gruppe skal i formiddag påbegynde nogle græskar af karton som børnene maler på og derefter klipper ud. Vi snakker om farver og jeg finder orange, gul og grøn maling frem. Børnene får et stykke A3 karton og en lille paptallerken med maling på. Børnene må selv bestemme om de vil male med de pensler jeg har fundet frem, eller om de hellere vil bruge fingrene og sanser malingen, de fleste vælger fingrene. Vi taler om, at malingen her en flot farve og at den føles lidt kold når den kommer på fingrene. Den er også lidt klistret. Børnene får god tid til at fordele malingen på kartonet. Når de er færdige, hjælper jeg dem med at få vasket hænderne grundigt. De nyder det lune vand mens vi snakker om, hvordan det var at male.

Hal-tur ud fra barneperspektiv

I dag er det tirsdag, så skal jeg i hallen, og jeg glæder mig. Jeg har talt med de voksne i vuggestuen om, hvad vi skal lave.

Først skal vi ned til hallen. Der er mig, 7 af mine venner og 2 voksne der skal med. Der er lidt langt ned i hallen, så vi skal køre i klapvogne. Jeg skal selv sætte mig op. Mens vi går ned i hallen, snakker vi om alt det som vi kommer forbi. Nede i hallen laver vi alt muligt sjovt som de voksne siger vi skal. Vi løber, hopper, slår kolbøtter og så griner vi...-helt vildt. De voksne fortæller mig at jeg er godt til at slå kolbøtter, men det ved jeg jo godt. Når vi har leget i hallen, er jeg træt. Men før vi skal hjem igen, skal vi spise mad nede i hallen. Vi sidder på et tæppe, mine venner og jeg. Det er næsten som en skovtur. Jeg får tisset af/skiftet ble inden vi går hjem igen, for når vi går hjem igen, falder jeg nogen gange i søvn. Det gør jeg fordi jeg er træt, tryk og glad.

Forældreperspektiv og bleer.

Når mit barn er ved at være klar til at smide bleen, og har fået mere styr på kroppens funktioner, samarbejder vi meget tæt med personalet i vuggestuen om hvordan vores barn bedst, tryggest og hurtigst bliver ble-fri. Personalet har meget erfaring i forhold til at blive renlig og de er dygtige til at se mit barns behov og udfordringer i forhold til at smide bleen. De tilbyder regelmæssigt barnet at komme på toilet og taler med barnet om, hvor rart det er, ikke at have noget i bleen.

Vi oplever at både barnet og vi forældre bliver støttet i denne ret store ændring i vores barns liv.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskers forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hos os betyder det at vi...

Ud fra barneperspektiv:

I dag skal vi på tur, jeg glæder mig og løber med ud i garderoben sammen med 3 af mine venner. Den voksne tager mit tøj ned fra min kasse og ligger det på gulvet. Hun siger at jeg må begynde med at tage mine termobukser på og på den måde kommer vi alle fire i

vores tøj. Den voksne smiler og siger godt klaret, og så går vi på tur. Vi skal en tur i skoven, hvor vi skal ud og bruge vores sanser, mærke vinden blæse og måske hoppe i en vandpyt hvis det har regnet. Vi prøver at kaste med sten i vandet og opdager hvad der sker, de små sten plasker ikke så højt som de store sten.

Ud fra et personaleperspektiv:

På en tidlig morgentur på legepladsen får en gruppe børn øje på nogle spindelvæv, de bliver optaget af edderkoppen og dens spind, vi taler med børnene om de ting de ser og giver udtryk for. Min kollega og jeg taler om en tur vi havde sidste efterår hvor vi "fangede" spindesvæv med hårspray samt kartoffelmel og aftaler at tage børnenes initiativ og gå på edderkoppetur dagen efter.

Ud fra et forældreperspektiv:

Når jeg henter i vuggestuen om eftermiddagen, er børnene ofte ude. Det er skønt at se, hvordan rammerne på legepladsen giver børnene andre muligheder for at udfolde sig, end stuen gør. Børnene får lov til at mærke græsse fra de er helt små. Bevares, det betyder også at der nogen gange er beskidte flyverdragter og regntøj med hjem, men det er fordi børnene får lov til at sanse med hele kroppen og fordi de bruger sig selv fysisk, så vasker jeg gerne.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hos os betyder det at vi...

Samlingen ud fra personaleperspektiv.

Klokken er 10.15 og min kollega går stille og roligt rundt til de 5 ældste børn og siger at de skal ind og holde samling lige om lidt hvorefter de følges ad ind. Når de kommer ind i garderoben, er hun tydelig i hendes ord og mimik når børnene guides igennem garderobesituationen hvor de selv opfordres til at tage deres tøj af selv og sætte det på deres plads, der er en rolig stemning og min kollega roser børnene når de har taget deres tøj og sko af. Nu siger hun til dem at de skal tage en ven i hånden hvilke er med til at de får en følelse af at være en del af et fællesskab. De går sammen ind i det lille rum hvor børnene ved hvad deres opgave er. De hjælper hinanden med at dele de fem små siddepuder ud i en rundkreds hvorefter de sætter sig. Nu siger min kollega med en entusiastisk stemme om børnene er klar til at synge goddag sangen, alle børnene siger i kor "Jaaaa", hvorefter min kollega og børnene synger goddagsangenen i kor, det er de rigtig dygtige til. Bagefter synger min kollega 3 månedssange sammen med børnene. Sangene er kendte for børnene så de synger alle glad med. Nu er det blevet tid til at afsluttet samlingen og der bliver sunget farvelsangenen. Nu siger min kollega med et smil på læben til Knud at han skal lægge sin pude på plads, Knud kigger glad op på hende hvorefter han går over med sin pude. Nu er alle børn kommet op på deres plads ved bordet og min kollega finder månedens bog som hun læser sammen med børnene i form af dialogisk læsning. Der tales sammen om det der sker i bogen og børnene kan efterhånden fortælle hvad der sker. Nu er maden klar og der er blevet tid til dagens kendte madsang og herefter tælle til tolv remsen. Nu er der tid til mad.

Bedsteforældredag ud fra et børneperspektiv

I dag da min mor afleverede mig fortalte hun mig at bedstemor og bedstefar ville komme senere til bedsteforældredag. Jeg glæder mig til at vise bedste og bedstefar min vuggestue, og de voksne har fortalt mig, at vi skal hjælpes ad med at lave dekorationer og klippe julepynt. Vi er lige blevet færdige med formiddagsmaden og nu kommer mine bedsteforældre. Alle de andre har også besøg, så vi er rigtig mange i vuggestuen. Det er godt at mine bedsteforældre er her til at passe lidt på mig sammen med de voksne jeg kender fra vuggestuen. De andre bedsteforældre ligner ikke allesammen mine, men de er søde. Ali har ikke nogen bedsteforældre, så han har inviteret sin mor. Vi hygger hele formiddagen og måske kommer jeg med mine bedsteforældre hjem, når vi har spist æbleskiver.

En kreativ formiddag ud fra et barneperspektiv

Jeg sidder sammen med mine venner og venter spændt på at den voksne får åbnet malingen. I går var vi ude og finde en stor tung sten som vi skal male på nu. De voksne så ud til, at de næsten ikke kunne bære den hjem. Jeg fik også lov at prøve at løfte stenen, det kunne jeg slet ikke. Jeg fandt en anden ste, en som jeg kunne løfte, den tog vi også med. Jeg glæder mig til vi skal male på den store sten, det kan de voksne godt se, siger de. Jeg tror også de glæder sig, for de smiler, meget.

Nu hjælper de voksne mig med at få malet på min hånd, så jeg kan sætte mit aftryk på den store sten. Den voksne spørger om jeg kan se, at hendes hånd er meget større end min, det kan jeg godt, men Knuds hånd er mindre end min, han er heller ikke så stor som mig. Jeg vælger at min hånd skal være gul, "ligesom solen" siger den voksne, "kan du komme i tanke om andet som er gult"?